

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR

Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

Odbor dohledu

VÁŠ DOPIS čj.:
ZE DNE:
NAŠE čj.: MSP-1059/2013-OD-DOH/9

VYŘIZUJE: JUDr. Ivana Borzová
TEL.: +420 221997330
FAX: +420 221997557
E-MAIL: ood@msp.justice.cz

Pan
Mgr. Robert Cholenský, Ph.D.
advokát
Bolzanova 461/5
618 00 Brno

V Praze dne 20. 3. 2014

Vážený pane magistře,

v návaznosti na vyrozumění ze dne 11. 10. 2013 odpovídáme na Vaše podání ze dne 11. 9. 2013, v němž žádáte o přešetření způsobu vyřízení Vaší stížnosti na nevhodné chování soudkyně Krajského soudu v Brně Mgr. Dagmar Bastlové odpovědí místopředsedy krajského soudu JUDr. Pavla Bachratého ze dne 26. 6. 2013, č. j. Spr 3207/2013.

Předmětem Vaší stížnosti je skutečnost, že soudkyně Krajského soudu v Brně Mgr. Bastlová opakovaně zakazovala v řízení na ochranu osobnosti Vaším koncipientkám pořízení zvukového záznamu z jednání. Vaši stížnost vyřídil místopředseda krajského soudu JUDr. Bachratý dne 26. 6. 2013 s tím, že nejde o stížnost na nevhodné chování soudkyně, ale o nepřipustnou stížnost na postup soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti. Soudkyně jednala na základě jeho doporučení, aby před svolením k pořízení zvukového záznamu soudci zjišťovali stanovisko účastníků a jiných osob a v případě nesouhlasu pořízení záznamu v zájmu ochrany subjektivních občanských práv zakázali i tehdy, nehrozí-li narušení průběhu nebo důstojnosti jednání.

Především uvádíme, že podle našeho názoru nelze Vaše podání podřídit režimu vyřizování stížností dle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, v platném znění, neboť postup soudce, který neumožní při jednání pořizovat zvukové záznamy, nelze řešit jako stížnost na jeho nevhodné chování ve smyslu ustanovení § 164 a následujících zákona č. 6/2002 Sb.

Po té, co bylo k věci vyžádáno stanovisko zdejšího legislativního odboru, Vám sdělujeme, že máme za to, že obecný zákaz pořízení zvukového záznamu není správný.

V této souvislosti především odkazujeme na nálezný Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07, který možnost nahrávat zvukový záznam k potřebám účastníka řízení považuje

za součást práva na spravedlivý proces a princip rovnosti. Konkrétně k věci uvádí, že soudní jednání je tradičně postaveno na principu veřejnosti, a ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že je zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 Ústavy, tak v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení „jak ze strany státu koná se spravedlnost“, má zabraňovat „utajené“ tzv. kabinetní justici. Dále uzavřel, že princip veřejnosti soudního řízení nelze vyložit jen jako oprávnění veřejnosti, která není na konkrétním soudním řízení bezprostředně dotčena. To je dáno tím, že ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích nijak neomezuje adresáty, a proto je k výkonu dílčích práv v souvislosti s principem veřejnosti soudního řízení nutno přistupovat v souladu se zásadou dovolenosti toho jednání, které není zákonem výslovně zakázáno (čl. 2 odst. 4 Ústavy), která se co do podstaty liší od povinnosti orgánů státu postupovat jen v dispozici zákona (čl. 2 odst. 3 Ústavy). Nelze proto dílčí komponenty vyplývající z principu veřejnosti soudního řízení vylučovat jen proto, že nejsou zákonem výslovně upraveny. Lze uzavřít, že přítomnost veřejnosti ať už osobní či skrze obrazový či zvukový přenos nebo záznam, nelze jednoduše či automaticky odmítat či vylučovat bez toho, že by k tomu byl relevantní důvod, protože jinak se jedná o svévoli.

Ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ovšem rovněž reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání.

Ze všech výše uvedených skutečností tedy vyplývá, že ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích umožňuje jak účastníkům řízení, tak veřejnosti pořizovat zvukové záznamy ze soudního jednání, a to za splnění zákonem stanovených podmínek. Předně je nutné, aby zájemce o pořizování zvukového záznamu na tento svůj záměr předsedu senátu nebo samosoudce předem upozornil a dále nesmí způsob jejich provádění narušit průběh nebo důstojnost jednání. O tom, zda způsob provádění narušuje průběh nebo důstojnost jednání, rozhoduje předseda senátu či samosoudce, přičemž je povinen dbát o to, aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně a aby věc mohla být úplně, spravedlivě a bez průtahů projednána (§ 117 odst. 1 věta druhá zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Nicméně pořizovatel zvukového záznamu s tímto záznamem nemůže nakládat svévolně, jeho počínání by následně mohlo být kvalifikováno v rovině trestní odpovědnosti či jako zásah do subjektivních občanských práv.

Problematika je nyní řešena v ustanovení § 84 až 90 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Podle ustanovení § 84 a 85 je možné zachytit a rozšiřovat podobu člověka jen s jeho svolením. Toto ustanovení je rozvedením zejména čl. 10 Listiny základních práv a svobod. Právo na ochranu osobnosti zde tedy stojí proti výše uvedené zásadě veřejnosti soudního jednání. Při poměrování práva na ochranu osobnosti a zásady veřejnosti soudního jednání je však podle našeho názoru nutné dát v tomto případě přednost zásadě veřejnosti soudního jednání. Podle ustanovení § 88 odst. 1 pak svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů. Podle ustanovení § 90 však nesmí být pořizována podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam využity nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

Pořizování zvukového či zvukově obrazového záznamu při soudním jednání tedy může soudce zakázat tam, kde jde o ochranu důležitého zájmu účastníků řízení. V každé věci by mělo být vždy postupováno individuálně s poměřováním práv ochrany osob a principu veřejnosti soudního řízení, přičemž návrh by měl mít zásadně princip veřejnosti soudního řízení.

Na základě výše uvedeného shrnujeme, že pořizování zvukových záznamů ze soudního jednání je za splnění zákonných podmínek možné a zásadně nelze pořizování zvukového záznamu v průběhu řízení odmítat s odkazem na ochranu osobnosti podle občanského zákoníku. Pořizování zvukových záznamů z jednání je však možné jen v případě, že způsob jejich provádění nenarušuje průběh nebo důstojnost jednání, v opačném případě může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat. Vždy také platí, že pořizovatelé zvukových záznamů musí zohledňovat práva osob, jejichž projev je zaznamenán.

Toto stanovisko Ministerstva spravedlnosti bylo počátkem roku prezentováno na poradě vedení Krajského soudu v Brně a byli s ním seznámeni i všichni předsedové okresních soudů v obvodu působnosti krajského soudu, takže napříště by již mělo být postupováno způsobem nezbuzujícím uvedené pochybnosti.

Zároveň odbor dohledu za dané situace v postupu soudkyně Mgr. Bastlové ani nezávazném doporučení místopředsedy soudu JUDr. Bachratého neshledal porušení jejich povinností nebo jednání, jež by naplňovalo znaky kárného provinění podle ustanovení § 87 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

S pozdravem

JUDr. Irina Sobotková, v. r.
pověřená zastupováním funkce vedoucího
oddělení justičního dohledu

Za správnost: Marcela Květová